

Запобігання та протидія булінгу

ЩО ТАКЕ БУЛІНГ?

Булінг (bullying, від англ. bully – хуліган, забіяка) – це агресивна і вкрай неприємна свідомо поведінка однієї дитини або групи дітей стосовно іншої дитини, що супроводжується регулярним фізичним і психологічним тиском.

Види булінгу:

- **фізичний:** штовхання, підніжки, зачіпання, бійки, стусани, ляпаси, «сканування» тіла, нанесення тілесних ушкоджень;
- **економічний:** крадіжки, пошкодження чи знищення одягу та інших особистих речей, вимагання грошей;
- **психологічний:** принизливі погляди, жести, образливі рухи тіла, міміка обличчя, поширення образливих чуток, ізоляція, ігнорування, погрози, жарти, маніпуляції, шантаж;
- **сексуальний:** принизливі погляди, жести, образливі рухи тіла, прізвиська та образи сексуального характеру, зйомки у переодягальнях, поширення образливих чуток, сексуальні погрози, жарти;
- **кібербулінг:** приниження за допомогою мобільних телефонів, інтернету, інших електронних пристроїв.

67% дітей стикалися з булінгом в школах в тих чи інших проявах*

*За даними дослідженням UNICEF Ukraine www.stopbullying.com.ua/adults/statistics

ЯКЩО ВАША ДИТИНА СТАЛА ЖЕРТВОЮ БУЛІНГУ

- Зберігайте спокій, будьте терплячими, не потрібно тиснути на дитину;
- Поговоріть з дитиною, дайте їй зрозуміти, що ви не звинувачуєте її в ситуації, що склалася, готові її вислухати і допомогти;
- Запитайте, яка саме допомога може знадобитися дитині, запропонуйте свій варіант вирішення ситуації;
- Поясніть дитині, до кого вона може звернутися за допомогою у разі цькування (психолог, вчителі, керівництво школи, старші учні, батьки інших дітей, охорона);
- Повідомте керівництво навчального закладу про ситуацію, що склалася, і вимагайте належного її урегулювання;
- Підтримайте дитину в налагодженні стосунків з однолітками та підготуйте її до того, що вирішення проблеми булінгу може зайняти деякий час.

У разі, якщо вирішити ситуацію з булінгом на рівні школи не вдається – повідомте поліцію! Захистіть свою дитину від цькування!

ЯКЩО ВИ СТАЛИ СВІДКОМ БУЛІНГУ

- Втрутитися і припинити цькування – булінг не слід ігнорувати;
- Зайняти нейтральну позицію в суперечці – обидві сторони конфлікту потребують допомоги, запропонувати дітям самостійно вирішити конфлікт;
- Пояснити, які саме дії Ви вважаєте булінгом і чому їх варто припинити;
- Уникати в спілкуванні слів «жертва» та «агресор», аби запобігти тавруванню і розподілу ролей;
- Повідомити керівництво навчального закладу про ситуацію, що склалася і вимагати вжити заходів щодо припинення цькування.

Пам'ятайте, що ситуації з фізичним насильством потребують негайного втручання!

ЯКЩО ВАША ДИТИНА АГРЕСОР

- Відверто поговоріть з дитиною про те, що відбувається, з'ясуйте мотивацію її поведінки;
- Уважно вислухайте дитину, з повагою поставтеся до її слів;
- Поясніть дитині, що її дії можуть бути визнані насильством, за вчинення якого наступає відповідальність*
- Чітко і наполегливо попросіть дитину припинити таку поведінку, але не погрожуйте обмеженнями і покараннями. Повідомте їй, що будете спостерігати за її поведінкою;
- Зверніться до шкільного психолога і проконсультуйтеся щодо поведінки своєї дитини під час занять – агресивна поведінка і прояви насильства можуть бути ознакою серйозних емоційних проблем.

Пам'ятайте, дитина-агресор не зміниться відразу! Це тривалий процес, який потребує витримки і терпіння!

**Доки дитині не виповнилось 18 років, відповідальність за її вчинки несуть батьки. Пам'ятайте, якщо ваша дитина порушує права іншої дитини, вчиняючи над нею насильство (булінг), батьки можуть бути притягнуті до адміністративної, кримінальної або цивільної відповідальності.*

Знаю!
Дію!
Захищаю!

Проект Міністерства юстиції України

МАЄШ ПИТАННЯ?

Проект Мініюсту "Я МАЮ ПРАВО!" навчає громадян користуватися своїми правами та захищати їх у разі порушення

0 800 213 103

Єдиний контакт-центр системи безоплатної правової допомоги*

Звернутися за консультацією можуть як діти, так і їх батьки, учителі

pravo.minjust.gov.ua

Інформаційний центр з надання правової допомоги

*цілодобово та безкоштовно в межах України

Проект Міністерства юстиції України

ЗУПИНИМО БУЛІНГ РАЗОМ!

**ЗАХИЩАЙ СВОЇ ПРАВА
РАЗОМ З МІН'ЮСТОМ!**

Порядок подання та розгляду заяв про випадки булінгу в закладі освіти [Положення про порядок розгляду фактів булінгу в ЗО](#)

Процедура подання (з дотриманням конфіденційності) заяви про випадки булінгу (цькування)

1. Усі здобувачі освіти, педагогічні працівники закладу, батьки та інші учасники освітнього процесу повинні обов'язково повідомити директора навчального закладу про випадки булінгу (цькування), учасниками або свідками якого вони стали, або підозрюють про його вчинення по відношенню до інших осіб за зовнішніми ознаками, або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб.

2. На ім'я директора закладу пишеться заява (конфіденційність гарантується) про випадок боулінгу (цькування).

[Зразок заяви](#)

3. Директор закладу видає наказ про проведення розслідування та створення комісії з розгляду випадку булінгу (цькування), скликає її засідання.

4. До складу такої комісії входять педагогічні працівники (у тому числі психолог, соціальний педагог), батьки постраждалого та булерів, керівник навчального закладу та інші зацікавлені особи.

5. Рішення комісії реєструються в окремому журналі, зберігаються в паперовому вигляді з оригіналами підписів усіх членів комісії.

Порядок реагування на доведені випадки булінгу (цькування) та відповідальність осіб, причетних до булінгу

1. Директор закладу має розглянути звернення у встановленому порядку.

2. Директор закладу створює комісію з розгляду випадків булінгу, яка з'ясовує обставини булінгу.

3. Якщо комісія визнала, що це був булінг, а не одноразовий конфлікт, то директор закладу повідомляє уповноважені підрозділи органів Національної поліції України та Службу у справах дітей.

4. Особи, які за результатами розслідування є причетними до булінгу, несуть відповідальність відповідно до частини другої статті 13 (вчинення правопорушень за статтею 1734) Кодексу України про адміністративні правопорушення.

НЕ ВДАВАЙ, ЩО НЕ БАЧИШ. ЗУПИНИ БУЛІНГ!

БУЛІНГ – це агресивна і вкрай неприємна свідома поведінка однієї дитини або групи дітей щодо іншої дитини, яка супроводжується регулярним фізичним і психологічним тиском.

**БЕЗКОШТОВНА ГАРЯЧА ЛІНІЯ
З ПИТАНЬ ПРОТИДІЇ БУЛІНГУ
116 000**

Що робити батькам?

- Зберігайте спокій, будьте терплячими, не тисніть на дитину.
- Поговоріть з дитиною, не звинувачуйте її в ситуації, що склалася, вислухайте і допоможіть.
- Запитайте, яка допомога потрібна дитині, запропонуйте свій варіант вирішення ситуації.
- Поясніть дитині, до кого вона може звернутися за допомогою у разі цькування – психолог, вчителі, керівництво школи, старші учні, батьки інших дітей, охорона.

Пам'ятайте: ваша мета припинити насильство, а не покарати винних!

- Повідомте керівництво закладу про ситуацію, що склалася, і вимагайте її урегулювання. Якщо вирішення ситуації на рівні школи не вдається – повідомте поліцію!
- Підтримайте дитину у налагодженні стосунків з однолітками та підготуйте до того, що вирішення проблеми може зайняти деякий час.

Що робити дитині?

- Повідомити своїм батькам або вчителю.
- Зберігати будь-які докази агресії.
- Намагатися не втягуватися у жодні перепалки, в тому числі онлайн.
- Якщо б'ють – тікати або голосно кричати.
- Припинити відповідати чи спілкуватися зі зловмисником.

Цькування неповнолітнього буде каратися штрафом від 50 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами від 20 до 40 годин.

Департамент суспільних комунікацій КМДА

Телефони довіри

Дитяча лінія: 116 111 або 0 800 500 225 (з 12.00 до 16.00);

Гаряча телефонна лінія щодо булінгу: 116 000;

Гаряча лінія з питань запобігання насильству: 116 123 або 0 800 500 335;

Уповноважений Верховної Ради з прав людини: 0 800 501 720;

Уповноважений Президента України з прав дитини: 044 255 76 75;

Центр надання безоплатної правової допомоги: 0 800 213 103;

Національна поліція України: 102.

Протидія булінгу

Булінг (цькування) – діяння (дії або бездіяльність) учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

Адміністративна відповідальність:

➤ Штраф 850-1700 грн або від 20 до 40 год громадських робіт

➤ групою осіб або повторно (протягом року) – штраф 1700-3400 грн або від 40 до 60 год громадських робіт

➤ вчинене малолітніми або неповнолітніми особами віком 14-16 років – штраф на батьків 850-1700 грн або від 20 до 40 год громадських робіт

➤ вчинене малолітніми або неповнолітніми особами віком 14-16 років групою осіб або повторно – штраф на батьків 1700-3400 грн або від 40 до 60 год громадських робіт

➤ неповідомлення керівником закладу освіти уповноваженим підрозділам органів Національної поліції про випадки булінгу – штраф 850-1700 грн або 1 міс. виправних робіт з відрахуванням до 20% заробітку

Механізми протидії:

Засновник закладу освіти здійснює контроль за виконанням плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу;

Керівник закладу освіти:

- розробляє, затверджує та оприлюднює план заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу;
- розглядає заяви про випадки булінгу та видає рішення про проведення розслідування;
- скликає засідання комісії з розгляду випадків булінгу та вживає відповідних заходів реагування

Педагогічні працівники зобов'язані:

- повідомляти керівництво закладу освіти про факти булінгу, свідком якого вони були особисто або отримали інформацію від інших осіб;
- вживати невідкладних заходів для припинення булінгу

Освітній омбудсмен має право здійснювати перевірку заяв про випадки булінгу, повноту та своєчасність заходів реагування на такі випадки з боку педагогічних працівників, керівництва та засновника навчального закладу

